

HARMONIÆ MACROCOSMICÆ

4

Chaos.

Vocabulum etiam Christianis Scripturibus usuratum.

Ex materia informi prædicant Cælum & Terram.

Cælum.

Terra.

& Terram, quo Creationis actu primo materia confusa & informis per Verbum Fiat ex nihilo illo in Chaos quoddam rude & informe produsse videtur. Chaos, inquam, quod nihil aliud est, quam illud, in quo potentia continentur omnia illa, quæ ex ipso postea in actum erumpunt, qualia sunt omnia semina, quæ, quasi unum quid, & simplex, apparentia, diversissimarum tamen partium corpus complectuntur, quod in actum erumpendo postea diversissimas illas partes ostendit, quæ antea in semine antè exortum suum latuerunt. Informem, & rudem materiam ab initio fuisse arguunt ipsa Mosis verba, quibus terra inanis & vacua, tenebrarumque abyssi testis describitur, informata mox eo ipso die creatâ luce, & ex tenebris per Verbum Fiat educâ, ut ex eodem Mosis textu patet. Ab hac appellatione autem Paganis usitatâ non abhorruerunt Christiani Scriptores, ac Poætæ cumprimis, qui hanc materiam, & ipsas etiam tenebras Chaos nuncupârunt. *Hilarius Genesi 1. v. 17.*

Omnia cum cingeret nigrum Chaos, altaque moles Desuperurgeret informis corpora Mundi.

Sic *Paulinus ad Iovium*, sive potius *Claudius Mamertus ad Collem*, & *Prudentius Hymno de Epiphaniâ*, qui idem & tenebras ea voce designat *Hymno V. v. 294.* & *Hymno IX. v. 55.* Hinc pro inferis posuit *Venantius Elegia de Resurrectione Christi*. *Vetus interpres Bibliorum Luca cap. XVI. vers. 26.* Spatium, quod inter coelos inferosque est, & *Chasqua Evangelistæ* dicitur, Chaos nominat; quem malè reprehendi summus vir *Hugo Grotius* ad eum locum ostendit. Eandem hanc vocem & *Fanlius Rhegiensis* usurpavit. Quocunque verò nomine appelleretur illa materia, commixtionem tamen fuisse omnium corporum digestio, & in ordinem redactio sequentibus diebus peracta innuere videntur. Nisi quis illa verba. *In Principio creavit Deus cælum & terram*, pro Generali introitu hujus descriptionis Mosaicæ capere, & quasi generale quoddam exordium ipsi præfixum intelligere velit.

Ex dictâ igitur materiâ Divino jussu prodierunt Cælum, & Terra per separationem, quâ subtile à spisso, & crassum à tenui separatum, & secretum in spatiofiorē se dilatavit extensionem, & in vastissimam expansionem diffudit. Spissum verò, & quicquid crassioris naturæ fuit, in unum globum, & sphaeram crassam compactum terram cum aquâ dedit, æris elemento vestitam, & circumfusam, quam *Moses* hic uno nomine *Terram* nominat. Duarum autem rerum Creationem proponit, Cæli puta, & Terræ, quibus totius Universi machinam intelligit; Ac per Cælum quidem Superiorem partem extrâ sphaeram elementorum constitutam, quæ subtilissima, & innumerabilem astrorum, stellarum & corporum cælestium multitudine diffusâ Inferiorem Partem nempe elementorum crassorum, sphaeras, sive corpora, aut in medio totius Universi hærentia, aut le circa Solem volventia, undique ambit, & circuitu suo claudit. Per Terram verò Inferiorem Partem, locum scilicet illum Sublunarem, & Elementarem designat, qui Lunari Orbe

circumscribitur omnem crassitiam ex superiore Parte educam recepit, & ex ea formatus & constitutus est. Terram describit *Moses* vacuum & inanem, utpote quæ Luce Primigeniâ adhuc destituta, & vitâ vegetativâ & germinativâ adhuc carens massa erat quasi mortua, & nonnisi globus crassus, in quem omnis totius Universitatis spissa & crassa materia confluerat. Nisi quis totam adhuc massam confusam, & terram nondum ex ipsâ secretam, sed aquæ mixtam, & ob aquam omnis vitæ germinativæ, quam tertii diei operatione demum nascita est, expertem intelligere velit. Imò totam massam adhuc rudem & informem fuisse arguunt tenebræ, quas abyssum, id est, totam massam, interius, & exterius, occupasse *Moses* testatur, quandoquidem Lux Primigenia nondum adfuit, ac ideo ipsa Massa omnino vita destituebatur. Hinc cælum ipsum, quod adhuc Luce carens, & nondum stellis ornatum, materia corporum in se producendorum solummodo fuit, si quis confusum, informe, vacuum & inane quoque diceret, non admodum forsan à veritate aberraret. Quocunque sensu quis acceperit, cuncta rudia, & informia sequentium dierum Operationibus in ordinem admirandum digesta & pulcherrimo, omnemque admirationem superante ornatu instructa, & expolita sunt à Sapientissimo rerum omnium Creatore, & Architecto, qui quasi rudia illa totius molis fundamenta primo die locavit. Nisi quis asserere velit, iisdem sequentibus diebus sigillatim unumquodque Universi Corpus de novo creatum ex nihilo fuisse, & per Verbum Fiat extitisse, quod quâ ratione statuendum sit, non video. Omnipotentia Divina quidem omnia, quæ vult quandocunque, & quocunque modo effectui dare potest, id quod nemo ex Divinæ Majestatis cultoribus piis & veris diffitebitur; Sed absit, ut eam iudicii nostri cancellis circumscribere, & seipre velimus. Aliorum salva sententia, nostram tantum indicamus *Sacri Textus* seriem presso pede sequuti, ac meliorem, & certiorē arripere parati, si ea nobis evidentiorē doctrina monstretur. Abyssum porro tenebris obductam *Moses* describit, & maximum Mysterium paucissimis verbis innuere videtur, cujus indagatio nudæ rationi humanæ invia est: Nos modulo nostro, ac pede nos ipsos metientes nostro captu tale arcanum longe superius esse fatemur, ac proinde aliquid saltem dicemus, & dicendo illud admirabimur.

Duo hic occurrunt sibi mutua contrarietate adversantia, Tenebræ nimirum, & Lux, quæ illæ priores fuere, originem suam trahentes ex materiâ condensatâ, quæ condensatione in corpus & massam contracta seipsam tenebris suis inumbravit, atque opacam reddidit. Massa enim hæc spiritualis & tenuis, ac quasi nubem continuam, aut nebulam referens, in suo fluxu & motu condensata, & ex raritate infinitâ in arctiores cancellos revocata, nubium obscurarum, & Solis, lumini densitate sua tenebras offundentium obscuritatem proculdubio imitatur, aut fumo crasso & caliginoso similis extitit. Ex infinito igitur Spatio illo, cujus nec principium nec finis

Vacua & inanis.

Tota Universalis Machina informis.

Tenebræ in Abyssis.

Unde contra fuit.

Ex infinito fuit.

P R Æ L O Q U I U M.

Invisibilium per visibilia manifestatio.

Sensualitas.

Condensatio, & concretio.

Massa primigenia.

Nox tenebrarum typus.

Sole depresso cuncta in tenebris versarentur.

Tenebræ corruptionis sequuntur origo.

inveniri & excogitari potest, in finitum & certis limitibus septum intervallum Summi Architecti jussu coacta est illa Massa, quæ in vaporosum, nebulosum, & tenebris oppletum corpus abiens, tot ac tantorum corporum materia, & domicilium erat futura. Nam cum Invisibilia per visibilia manifestatio fieri debebat, corpora requirebantur opaca & tenebris impleta, quæ in visum externum lucis beneficio incurrerent, ut ita etiam ab oculis cerni & aspicere possent. Creationis finem illum indicat *Apostolus Epistola ad Hebræos, cap. 11. v. 3.* ut & plura alia Sacri Codicis loca, nimirum Mundum Divino Verbo ita paratum, ut ea, quæ videmus, ex visibilibus non facta sint, per Creaturas invisibilem Sapientiam, & Majestatem Divinam manifestare, ut idem ad *Romanos 1. v. 20.* testatur, & *Psalmographus Psal. 19. v. 1.* expresse dicit, quod Cæli Gloriam Divinam enarrent. Sic tota invisibilium manifestatio usque ad Sensualitatem externam descendit, & per Corporum obscuritatem sensibus externis subiecit ea, quæ auribus percipi, oculis cerni, linguâ gustari, naribus odorati sentiri, & manibus palpari possunt, ut hac ratione per visibilia operum Dei homines ad Invisibilem cognitionem deducantur, & ad Creatoris sui laudem & gloriam celebrandam excitentur. Tenebræ igitur, obscuritas, & caligo ex materialium, & corporum condensatione, & concretione ortum capientes ex ipsarum rerum naturâ & proprietate prodeunt, & mox nascuntur, quamprimum res aliqua Spiritualis corpore aliquo visibili vestitur, eoque vestitum in sensibilem sensuum perceptionem incurrit. Hinc massa illa primigenia, informis & confusa, ut primum ex nihilo, Divini Fiat jussu, in fumosam & vaporosam, halitibusque distentam materiam se contraxit, omnino & eodem momento tenebras continuat, & opacitate, ac obscuritate obducta est. Earum tenebrarum, typus est nox, quovis recessu Solis lucem abducente, terram obscurans, & oculis subducens, quæcunque visibilia, & luce illustrata eorundem aspectui se dignoscenda offerre possunt. Sic tenebrarum tantarum in vaporosâ, fumosâ, & nebulosâ ejusmodi mole ex qua superiores, & inferiores aquæ postea surrexerunt, imaginem facili negotio mente suâ intuebitur, qui sibi totam rerum Universalitatem sine Sole representaverit, facile ita sensurus, quam misera, & tristis rerum omnium facies futura esset, si Solis præsentia rerum Universalitas destitueretur. Ex naturâ igitur materiæ ortum suum trahentes tenebræ per totam Massam Primigeniam se diffuderunt, eique informi & rudi inhærentes, ac adherentes, abyssum, id est, totam materiam profunditatem, occuparunt, donec ipsa materia lucis creatione informata formam suam accepit, & perfectionis debitum gradum nascita est. Hinc fortè non absurda foret conjectura, si quis has tenebras sequitæ corruptionis originem extitisse arbitraretur, quandoquidem in hac creationis actione Lucem bonam esse Deus vidit, ut *Sacer Codex* ipse expressis verbis testatur, ac ideo Lucem separavit à tenebris, ut bonitate nulla mentio facta bonum in hac corruptibili rerum mixtum esse nemo est qui ignorat inobedientiam & lapsum primo vel manifestatum esse, vel extitisse constat. In quâ horrendis nostrâ miserrima versetur ob ab Divinæ, quâ Primorum nostrorum horrendo privati sumus, nemo est rix horrendæ cognitionem habere inficiari debeat, vel possit. Indefinitis precibus à Creatore illo nostro ret, ut Lucem suam per Redemptoris mortem nobis recuperatam in tenebræ animæ per Spiritum suum accendat, ut tenebris liberati accipiamus, & talem ipsi reddamus ex misericordiâ suâ inspiravit, & pationem restituit. Hanc tenebrarum meditationem cuique Homini adeo absurdum visum iri, sed maxime re confido, eò quod unicuique nem, & meditationem tenebrarum miseræ ex his ortæ omnino necesse est notum, quàm quod notissimum.

(b)

tur, ac ideo Lucem separavit à tenebris, ut bonitate nulla mentio facta bonum in hac corruptibili rerum mixtum esse nemo est qui ignorat inobedientiam & lapsum primo vel manifestatum esse, vel extitisse constat. In quâ horrendis nostrâ miserrima versetur ob ab Divinæ, quâ Primorum nostrorum horrendo privati sumus, nemo est rix horrendæ cognitionem habere inficiari debeat, vel possit. Indefinitis precibus à Creatore illo nostro ret, ut Lucem suam per Redemptoris mortem nobis recuperatam in tenebræ animæ per Spiritum suum accendat, ut tenebris liberati accipiamus, & talem ipsi reddamus ex misericordiâ suâ inspiravit, & pationem restituit. Hanc tenebrarum meditationem cuique Homini adeo absurdum visum iri, sed maxime re confido, eò quod unicuique nem, & meditationem tenebrarum miseræ ex his ortæ omnino necesse est notum, quàm quod notissimum.

(b)